Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2025/980

14.2.2025

OBVESTILO KOMISIJE

Smernice o okviru za razvoj metodologij za spremljanje visokoraznovrstnih krajinskih značilnosti v skladu s členom 14(7) uredbe o obnovi narave (Uredba (EU) 2024/1991)

(C/2025/980)

Namen tega obvestila Komisije je pomagati nacionalnim organom pri uporabi Uredbe (EU) 2024/1991. Sodišče Evropske unije je edino pristojno za uradno razlago prava Unije.

Kazalo

Stran

1. Uvod, področje uporabe in pravni okvir 1

2. Spremljanje produktivnih visokoraznovrstnih krajinskih značilnosti 3

2.1. Produktivna drevesa v trajnostnih kmetijsko-gozdarskih sistemih 3

2.2. Drevesa v obsežnih starih sadovnjakih na trajnih travniščih 7

2.3. Produktivni elementi v živih mejah 8

3. Izhodiščna vrednost kazalnika za visokoraznovrstne krajinske značilnosti 9

4. Referenčno območje 10

PRILOGA I: Evropsko spremljanje biotske raznovrstnosti v kmetijskih krajinah (EMBAL) 11

PRILOGA II: Kmetijsko-gozdarski sistemi () 12

PRILOGA III: Geoprostorski podatki IAKS iz LPIS in GSA 20

1. Uvod, področje uporabe in pravni okvir

Uredba o obnovi narave ([1]) določa cilje in obveznosti za obnovo ekosistemov v Evropski uniji. Člen 11(2) uredbe o obnovi narave se osredotoča na obnovo kmetijskih ekosistemov in od držav članic zahteva, da uvedejo ukrepe, katerih cilj je na nacionalni ravni doseči trend povečanja najmanj dveh od naslednjih treh kazalnikov za kmetijske ekosisteme: (i) indeks travniških metuljev; (ii) zaloge organskega ogljika v obdelovalnih mineralnih tleh; in (iii) delež kmetijskih zemljišč z visokoraznovrstnimi krajinskimi značilnostmi.

V skladu s členom 20(1)(c) Uredbe mora vsaka država članica spremljati vsaj dva od treh kazalnikov, ki ju izbere v skladu s členom 11(2).

Kazalniki so podrobneje opredeljeni v Prilogi IV k uredbi o obnovi narave. Opis kazalnika „Delež kmetijskih površin z visokoraznovrstnimi krajinskimi značilnostmi“ vsebuje značilnosti, ki trenutno niso zajete v standardnih metodah spremljanja iz Priloge IV (standardne metode spremljanja se navezujejo na: (i) metodologijo LUCAS ([2]) in kazalnik I.21 iz Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih v okviru skupne kmetijske politike za krajinske značilnosti; ter (ii) raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev ([3]) za neobdelana zemljišča).

([1]) Uredba (EU) 2024/1991 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2024 o obnovi narave in spremembi Uredbe (EU) 2022/869 (UL L, 2024/1991, 29.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj).

([2]) D'Andrimont, R. in drugi, Estimation of the share of Landscape Features in agricultural land based on the LUCAS 2022 survey (Ocena deleža krajinskih značilnosti na kmetijskih zemljiščih na podlagi raziskave LUCAS 2022), Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 2024, doi:10.2760/5923183, JRC135966 https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC135966, in prihodnje posodobitve.

([3]) Zdaj imenovano „spremljanje integrirane statistike na ravni kmetij“.

Člen 14(7) uredbe o obnovi narave zato določa, da lahko vsaka država članica razvije metodologijo, s katero dopolni metodologijo iz Priloge IV, za spremljanje visokoraznovrstnih krajinskih značilnosti, ki niso zajete v skupnih metodah, kot zahteva člen 20(1)(c).

V ta namen člen 14(7) določa tudi, da mora Komisija zagotoviti smernice o okviru za razvoj takšne metodologije.

Za izpolnitev te obveznosti to obvestilo zagotavlja smernice v zvezi z okvirom za razvoj metodologije spremljanja za visokoraznovrstne krajinske značilnosti, ki so vključene v opis ustreznega kazalnika iz Priloge IV k uredbi o obnovi narave, vendar niso zajete v skupnih metodah iz navedene priloge. Sporočilo zato vsebuje smernice o tem, kako razviti metodologije spremljanja za produktivne značilnosti iz Priloge IV k uredbi o obnovi narave, natančneje: (i) produktivna drevesa v trajnostnih kmetijsko-gozdarskih sistemih; (ii) drevesa v obsežnih starih sadovnjakih na trajnih traviščih; in (iii) produktivne elemente v živih mejah. Ti se lahko štejejo za visokoraznovrstne krajinske značilnosti, če izpolnjujejo pogoje iz Priloge IV k uredbi o obnovi narave, in sicer če niso gnojeni ali obdelani s pesticidi, razen obdelave s hlevskim gnojem z majhnimi vložki, in če pobiranje pridelkov poteka le takrat, ko ne ogroža visokih ravni biotske raznovrstnosti.

Države članice lahko same izberejo druge metodološke pristope (vključno z metodami zbiranja in analize podatkov), ki so najprimernejši za spremljanje teh treh produktivnih značilnosti, če so te metode skladne s specifikacijami iz Priloge IV.

Smernice o drugih elementih, ki jih zajema kazalnik za visokoraznovrstne krajinske značilnosti (in sicer o neproduktivnih krajinskih značilnostih in neobdelanih zemljiščih), so že na voljo ([4]).

Opis in metodologije za določanje in spremljanje kazalnika „Delež kmetijskih zemljišč z visokoraznovrstnimi krajinskimi značilnostmi“ v skladu s Prilogo IV k uredbi o obnovi narave

Opis: *visokoraznovrstne krajinske značilnosti, kot so varovalni pasovi, mejice, posamezna drevesa ali skupine dreves, drevoredi, robovi polja, zaplate, jarki, potoki, majhna mokrišča, terase, kamnita znamenja, kamniti zidovi, majhni ribniki in kulturne značilnosti, so elementi stalne naravne ali polnaravne vegetacije v kmetijskem okviru, ki zagotavljajo ekosistemske storitve in podporo biotski raznovrstnosti.*

V ta namen morajo biti krajinske značilnosti izpostavljene čim manj negativnim zunanjim motnjam, da bi zagotovile varne habitate za različne taksone, in morajo zato izpolnjevati naslednje pogoje:

a) ne smejo se uporabljati za kmetijsko proizvodnjo (vključno s pašo ali proizvodnjo krme), razen če je takšna uporaba nujna za ohranjanje biotske raznovrstnosti, in

b) ni jih dovoljeno gnojiti ali obdelovati s pesticidi, razen obdelave s hlevskim gnojem z majhnimi vložki.

Neobdelana zemljišča, vključno z začasno neobdelanimi, lahko štejejo za visokoraznovrstne krajinske značilnosti, če izpolnjujejo merili (a) in (b) zgoraj.

Produktivna drevesa, ki so del trajnostnih kmetijsko-gozdarskih sistemov, ali drevesa v obsežnih starih sadovnjakih na trajnih traviščih ter produktivni elementi v živih mejah lahko prav tako štejejo za visokoraznovrstne krajinske značilnosti, če izpolnjujejo merilo, določeno na podlagi točke (b) drugega odstavka, in če pobiranje pridelkov poteka le takrat, ko ne ogroža visokih ravni biotske raznovrstnosti.

Enota: *odstotek (delež kmetijske površine v uporabi).*

Metodologija: oblikovana v okviru kazalnika I.21, Priloga I k Uredbi 2021/2115, na podlagi zadnje posodobljene različice LUCAS za krajinske elemente, Ballin M. in drugi, „Redesign sample for Land Use/Cover Area frame Survey (LUCAS)“ (Vzorec ponovne zasnove za okvirno raziskavo rabe zemljišč / pokritosti tal), Eurostat, 2018, in za neobdelana zemljišča, „Farm Structure, Reference Metadata in Single Integrated Metadata Structure“ (Struktura kmetij, referenčni metapodatki v enotni integrirani metapodatkovni strukturi), spletna objava, Eurostat, ter po potrebi metodologija, kot jo v skladu s členom 14(7) Uredbe razvijejo države članice za visokoraznovrstne krajinske značilnosti, ki niso zajete v navedeni metodologiji.

Metodologija LUCAS se redno posodablja, da se izboljša zanesljivost podatkov, ki jih države članice na ravni Evropske unije in na nacionalni ravni uporabljajo pri izvajanju svojih nacionalnih načrtov za obnovo.

([4]) Za kazalnik SKP I.21 glej https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC135966.
Za neobdelana zemljišča: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ef_lus_allcrops__custom_13980409/default/table?lang=en.

2. **Spremljanje produktivnih visokoraznovrstnih krajinskih značilnosti**

Namen teh smernic je zagotoviti okvir za razvoj meril in metodologije za spremljanje treh produktivnih visokoraznovrstnih krajinskih značilnosti, opisanih v Prilogi IV k uredbi o obnovi narave, in sicer:

— produktivnih dreves v trajnostnih kmetijsko-gozdarskih sistemih, ob upoštevanju pogojev iz Priloge IV;

— dreves v obsežnih starih sadovnjakih na trajnih travi̇ščih, ob upoštevanju pogojev iz Priloge IV;

— produktivnih elementov v živih mejah, ob upoštevanju pogojev iz Priloge IV.

V teh smernicah je drevo ali element v živi meji opredeljen kot produktiven, če je bil posajen za sečnjo/uporabo katerega koli njegovega dela (sadeži, lubje, veje, les) in se z njim aktivno upravlja (npr. polaganje žive meje, drugo redno rezanje in včasih cepljenje in obrezovanje). Drevesa, posajena za produktivne namene, se štejejo za produktivna od trenutka, ko so zasajena, ker se bo z njimi temu primerno upravljalo od takrat naprej.

Kot je določeno v členu 14(7) uredbe o obnovi narave, lahko države članice za spremljanje navedenih treh produktivnih visokoraznovrstnih krajinskih značilnosti razvijejo metodologije spremljanja za vse ali nekatere (npr. lahko so omejene na samo eno) od produktivnih visokoraznovrstnih krajinskih značilnosti iz Priloge IV k uredbi o obnovi narave.

Za navedene tri produktivne značilnosti lahko države članice tudi prilagodijo/izboljšajo že obstoječe nacionalne metode, da bi še naprej izpolnjevale potrebe uredbe za obnovo narave za spremljanje visokoraznovrstnih krajinskih značilnosti iz Priloge IV, ki niso zajete v skupni metodi ([5]).

2.1 **Produktivna drevesa v trajnostnih kmetijsko-gozdarskih sistemih**

V tem oddelku je pojasnjen postopek za opredelitev kmetijsko-gozdarskih območij in trajnostnih kmetijsko-gozdarskih sistemov ter za določitev količine produktivnih dreves na opredeljenih območjih.

Opis

Evropska komisija kmetijsko-gozdarski sistem opredeljuje kot „sistem rabe zemljišč, v katerem se na istem zemljišču gojijo drevesa v kombinaciji s kmetijstvom“ ([6]).

Kot pojasnjuje podrobnejša opredelitev, kmetijsko-gozdarski sistem pomeni „sisteme in prakse rabe zemljišč, pri katerih so lesnate trajnice namenoma integrirane s pridelki in/ali živalmi na isti parceli ali enoti za upravljanje zemljišč, ne da bi se nameravalo vzpostaviti preostali gozdni sestoj. Drevesa se lahko razporedijo kot posamezna drevesa, v vrstah ali skupinah, medtem ko se lahko paša izvaja tudi znotraj parcel (drevesno-poljedelski kmetijsko-gozdarski sistem, gozdno-pašni sistem, sadovnjaki, kombinirani s pašniki ali polji) ali na mejah med parcelami (žive meje, drevesne vrste)“ ([7]).

Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO), Mednarodni center za raziskave v kmetijsko-gozdarskih sistemih (ICRAF) / Svetovni kmetijsko-gozdarski center (WAC) opredeljujejo kmetijsko-gozdarski sistem ([8]), ([9]) kot „kolektivno ime za sisteme in tehnologije rabe zemljišč, pri katerih se lesnate trajnice [...] namerno uporabljajo na istih enotah upravljanja zemljišč kot kmetijske rastline in/ali živali, v določeni obliki prostorske ureditve ali časovnega zaporedja. V kmetijsko-gozdarskih sistemih obstajajo ekološke in gospodarske interakcije med različnimi sestavnimi deli.“

([5]) Na primer, vrsta 2 kazalnika kmetovanja visoke naravne vrednosti (kazalnik učinka I.09 v okviru SKP za obdobje 2014–2022) bi lahko vključevala tudi produktivna drevesa, kot so navedena v Prilogi IV k uredbi o obnovi narave, kot so drevesa v obsežnih starih sadovnjakih na trajnih travi̇ščih. Podobno bi lahko bili kmetijsko-gozdarski sistemi, kot so opredeljeni v okviru kazalnika visoke naravne vrednosti, izhodišče za opredelitev trajnostnih kmetijsko-gozdarskih sistemov in produktivnih dreves v njih. Tip 2 se nanaša na kmetijska zemljišča z mozaikom kmetijstva z nizko intenzivnostjo ter naravnih in strukturnih elementov, kot so robovi polja, mejice, kamniti zidovi, zaplate gozda ali grmišča, majhne reke itd.

([6]) Delovni dokument služb Komisije – Smernice o pogozdovanju, ponovnem pogozdovanju in sajenju dreves, ki spodbujajo biotsko raznovrstnost (SWD (2023) 61 final).

([7]) V skladu s pojasnilom k podukrepu za razvoj podeželja „Vzpostavitev kmetijsko-gozdarskih sistemov“, zlasti k ukrepu 8 iz člena 21(1)(b) in člena 23 Uredbe (EU) št. 1305/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), https://euraf.isa.utl.pt/sites/default/files/pub/docs/08_measure_fiche_art_23_agroforestry_final.pdf.

([8]) https://www.fao.org/agroforestry/about-agroforestry/overview/en.

([9]) https://www.cifor-icraf.org/knowledge/publication/33671/.

Po mnenju ICRAF ta opredelitev pomeni, da:

— kmetijsko-gozdarski sistemi običajno vključujejo dve ali več vrst rastlin (ali rastlin in živali), od katerih je vsaj ena lesnata trajnica;

— ima kmetijsko-gozdarski sistem vedno dva ali več izložkov;

— je cikel kmetijsko-gozdarskega sistema vedno daljši od enega leta in

— je celo najpreprostejši kmetijsko-gozdarski sistem bolj zapleten, ekološko (strukturno in funkcionalno) ter gospodarsko, kot monokulturni sistem.

FAO kmetijsko-gozdarske sisteme razvršča v tri glavne vrste sistemov (glej primere v Prilogi II):

(1) kmetijsko-gozdni sistemi (kombinacija dreves in enoletnih rastlin ali trajnic, kot je na primer gojenje kmetijskih rastlin, posajenih v vrstah);

(2) gozdno-pašni sistemi (kombinacija dreves in paše udomačenih živali na pašnikih);

(3) kmetijsko-gozdno-pašni sistemi: (kombinacija vseh treh elementov, tj. dreves, živali in kmetijskih rastlin).

Skratka, ob upoštevanju vseh zgoraj navedenih opredelitev je mogoče skleniti, da:

— minimalna značilnost kmetijsko-gozdarskega sistema, ki je skupna večini opredelitev, je, da namerno združuje lesnate trajnice (drevesa) s kmetijskimi rastlinami in/ali živalmi;

— v skladu z ožjo opredelitvijo mora imeti kmetijsko-gozdarski sistem minimalno pokritost z drevesi 10 % ([10]), v skladu s širšo opredelitvijo pa je potrebnih le 5 %. Določi se lahko tudi največja gostota pokritosti z drevesi, saj kmetijsko-gozdarski sistemi kmetijskih zemljišč, ki združujejo gojenje kmetijskih rastlin in gozdarstvo, v večini primerov niso izvedljivi pri večji gostoti dreves. Vendar lahko pod določenimi pogoji v gozdno-pašnih sistemih, vključno z gozdnatimi pašniki, skoraj popolna drevesna pokritost še vedno omogoča rast vegetacije na pašnikih v senci dreves. Zato se lahko po potrebi največja gostota pokritosti z drevesi določi le na nacionalni ali regionalni ravni.

Opozoriti je treba, da so drevesa v obsežnih starih sadovnjakih na trajnih travniščih posebna vrsta visokoraznovrstnih krajinskih značilnosti in niso obravnavana v tej kategoriji (glej oddelek 2.2).

Za opredelitev kmetijsko-gozdarskih območij v okviru Priloge IV k uredbi o obnovi narave o priporočenem razmerju med gozdnimi površinami / drevesi in odprtimi kmetijskimi zemljišči (travniškimi ali njivskimi površinami) odloča država članica, in sicer ob upoštevanju lokalnih pedoklimatskih razmer, gozdnih vrst (prisotno drevje in grmičevje) ter potrebe po tem, da se omogoči kmetijska raba zemljišč.

Vsaka država članica lahko v strateških načrtih SKP opredeli kombinacijo dreves z ornimi zemljišči ali trajnimi nasadi ali travišči, ki se štejejo za kmetijsko površino (in za razmejitev kmetijsko-gozdarskih območij v identifikacijskem sistemu za zemljišča (LPIS)).

Države članice lahko te opredelitve (v strateških načrtih SKP) uporabijo za razmejitev kmetijsko-gozdarskih parcel, ki bo podlaga za opredelitev in opis trajnostnih kmetijsko-gozdarskih sistemov. V znanstveni literaturi namreč ni skupne opredelitve trajnostnega ali netrajnostnega kmetijsko-gozdarskega sistema; merila za trajnostnost morajo določiti države članice za namene Priloge IV k uredbi o obnovi narave.

Kar zadeva ponovno uporabo prostorskih podatkov integriranega administrativnega in kontrolnega sistema (IAKS), si države članice v skladu z obveznostmi iz direktive INSPIRE ([11]) prek geoportala EU ([12]) delijo nekatere geoprostorske podatke (LPIS in sistem za geprostorske vloge (GSA)), zlasti o krajinskih značilnostih (glej Prilogo III).

([10]) FAO, Zomer in drugi, „Trees on Farm: Analysis of Global Extent and geographical Patterns of Agroforestry“ (Drevesa na kmetijskih zemljiščih: analiza globalnega obsega in geografskih vzorcev kmetijsko-gozdarskih sistemov), delovni dokument ICRAF št. 89, Kenija, 2009.

([11]) Direktiva 2007/2/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2007 o vzpostavitvi infrastrukture za prostorske informacije v Evropski skupnosti (INSPIRE) (UL L 108, 25.4.2007, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2007/2/2024-11-26).

([12]) https://inspire-geoportal.ec.europa.eu/srv/eng/catalog.search, člen 67 Uredbe (EU) 2021/2116 vključuje pravno obveznost souporabe podatkov IAKS.

Trajnostni kmetijsko-gozdarski sistem ima številne koristi, kot so boljše možnosti preživljanja kmetov zaradi višjih dohodkov, večja biotska raznovrstnost, izboljšana struktura in zdravje tal, zmanjšana erozija in sekvestracija ogljika ([13]). V številnih delih sveta kmetje, ki delajo v trajnostnih kmetijsko-gozdarskih sistemih, poročajo tudi o povečanju pridelka ([14]).

Vendar je lahko okoljska trajnostnost ([15]) ogrožena zaradi več dejavnikov, samih ali v kombinaciji, kot so spreminjanje gostote dreves, uporaba pesticidov in/ali gnojil, preveč omejena paša in prekomerna paša.

Metodologija

Za določitev števila produktivnih dreves v trajnostnih kmetijsko-gozdarskih sistemih, ki izpolnjujejo pogoje iz Priloge IV k uredbi o obnovi narave, se priporoča, da države članice sledijo korakom iz šestih oštevilčenih točk spodaj.

(1) Opredelitev kmetijsko-gozdarskih območij na referenčnem območju ([16]) z uporabo obstoječih nacionalnih zemljevidov takih območij, če so ti zemljevidi dovolj kakovostni. Lahko se uporabijo tudi drugi razpoložljivi viri informacij, če so kmetijsko-gozdarski razredi v teh drugih razpoložljivih virih usklajeni z opredelitvami držav članic. Država članica lahko na primer za razmejitev kmetijskih površin uporabi najnovejše informacije, evidentirane v njenem LPIS, če so na voljo, za razlikovanje med ornimi zemljišči, trajnimi travišči in trajnimi nasadi ter za opredelitev kmetijsko-gozdarskih sistemov (člen 2(7)(b) Uredbe (EU) 2022/1172). Glede na opredelitev, ki jo je izbrala država članica, bi lahko legenda LPIS vsebovala razrede, kot sta „kmetijsko-gozdni sistem“ ali „kmetijsko-gozdarski sistem s travnato podlago (20 % dreves)“ ali „kmetijsko-gozdarski sistem s travnato podlago (50 % dreves)“. Države članice lahko uporabijo tudi dodatne informacije na podlagi letnih zahtevkov kmetov, vloženih prek sistema za geoprostorske vloge (GSA). Rezultati sistema za spremljanje površin (AMS) se lahko uporabijo za potrditev nekaterih evidentiranih informacij.

Alternativni ali dopolnilni pristop bi lahko bil opredelitev kmetijsko-gozdarskih območij na podlagi kartiranja povezanih habitatnih tipov v skladu z EUNIS ([17]) in Prilogo I k direktivi o habitatih. Če pa ni na voljo nobenih drugih informacij, je mogoče grobo oceno najti v popisu pokritosti tal Corine Land Cover (razred 2.4.4 „kmetijsko-gozdarska območja“) ([18]).

Poleg tega se lahko za podporo pri identifikaciji uporabi LUCAS Core za izpeljavo verjetnosti pojava kmetijsko-gozdarskega sistema ([19]).

(2) Opredelitev trajnostnih kmetijsko-gozdarskih sistemov (na predhodno opredeljenih kmetijsko-gozdarskih območjih) v skladu z biogeografskimi posebnostmi v državi članici ali njeni regiji in po posebni vrsti kmetijsko-gozdarskega sistema. Države članice bi to lahko storile z določitvijo pragov, na primer za: (i) gostoto dreves (npr. določitev najmanjše in največje gostote dreves); (ii) pogoje, čas in/ali trajanje paše (npr. države članice bi morale določiti najmanjšo in največjo gostoto živine).

Določitev tega, katere vrste upravljanja bi preprečile, da bi se sistem štel za trajnostnega: npr. odstranjevanje štrcljev in grobih lesnih ostankov; nasadi invazivnih tujerodnih vrst ali eksotičnih vrst, ki imajo malo koristi za biotsko raznovrstnost; gosto zasajen gozd kratke obhodnje / hitro rastoča drevesa.

([13]) Eurostat Integrirani statistični priročnik kmetij https://wikis.ec.europa.eu/display/IFS/3.5+IFS+Soil+management.
([14]) https://wikis.ec.europa.eu/display/IMAP („Impacts of farming practices on environment and climate“ (Vplivi kmetijskih praks na okolje in podnebje) „Farming practices (fiches)“ (Kmetijske prakse (listi)): „Agroforestry“ (kmetijsko-gozdarski sistem).
([15]) Socialne in gospodarske razsežnosti trajnostnosti niso del teh smernic.
([16]) Glej poglavje 4.
([17]) Evropski informacijski sistem o naravi https://eunis.eea.europa.eu/habitats.jsp.
([18]) Popis pokritosti tal Corine Land Cover je pripravila Copernicusova storitev za spremljanje kopnega Evropske agencije za okolje, zagotavlja pa informacije o evropski pokritosti/rabi zemljišč. https://land.copernicus.eu/en/products/corine-land-cover in https://land.copernicus.eu/content/corine-land-cover-nomenclature-guidelines/html/index-clc-244.html.
([19]) https://ec.europa.eu/eurostat/documents/205002/8072634/LUCAS-Agro-forestry-report.pdf.

(3) Priporoča se, da države članice pri opredelitvi trajnostnega kmetijsko-gozdarskega sistema uporabijo naslednji dve merili:

— prvo merilo je zasnova kmetijsko-gozdarskega sistema (npr. raznolika sestava vrst, domorodne vrste, za posamezno območje specifična gostota dreves/grmičevja itd.). Na splošno in ob upoštevanju pedoklimatskih omejitev prinašajo kmetijsko-gozdarski sistemi z listopadnimi drevesi in/ali vrstami trdega lesa, kot so oljke, kostanji, orehi in češnje, več koristi za biotsko raznovrstnost;

— drugo merilo je narava upravljanja. Zagotoviti bi bilo treba ustrezno upravljanje (vključno z upravljanjem tal), da se zagotovi trajnostnost sistema (skupaj z zmanjšanjem požarne ogroženosti), in strategije, ki spodbujajo heterogenost. To pomeni, da bi bilo treba zagotoviti ustrezno sečnjo, zlasti v smislu pogostosti sečnje itd. (npr. odrasla drevesa, ki so dobro upravljana z zapoznelo in prilagodljivo sečnjo, imajo večjo sposobnost shranjevanja ogljika kot mlada drevesa, medtem ko ima gozd kratke obhodnje z visokimi stopnjami motenj in intenzivno rabo zemljišča malo koristi za biotsko raznovrstnost in shranjevanje ogljika).

Primeri kmetijsko-gozdarskih sistemov s potencialom za trajnostnost, ki temelji na upravljanju zemljišč in/ali zagotovljenih ekosistemskih storitvah, so na voljo v Prilogi II k temu dokumentu.

(4) Izključitev dreves ([20]), ki se obdelajo s pesticidi in/ali gnojili (razen gnojenja z majhnimi vložki hlevskega gnoja). Države članice bi morale opredeliti, kaj štejejo za „majhne vložke“ hlevskega gnoja, kar lahko storijo na podlagi ustreznih znanstvenih študij. „Najvišjo“ raven obdelave z vložki bi bilo treba določiti na nacionalni ravni. Znanstveni dokazi kažejo na razpon od 30 do 50 kilogramov vložka dušika na hektar in na leto (30–50 kg N ha-1 y-1) ([21]).

(5) Izključitev dreves, kjer se sečnja izvaja v času, ko ogroža visoke ravni biotske raznovrstnosti, vključno z odstranjevanjem lesa ali košnjo v neustreznem času ([22]).

Koraka (4) in (5) se lahko ocenita z uporabo enega od naslednjih pristopov in/ali virov podatkov ali njihove kombinacije:

— izjava kmeta (države članice lahko zahtevajo te informacije kot del zahtevka za plačilo v okviru SKP, če kmet zaprosi za podporo SKP, povezano s površino, ali pomoč v okviru nacionalnih shem, npr. državne pomoči);

— informacije, če so na voljo, iz shem financiranja EU, nacionalnih ali drugih shem financiranja za vzdrževanje ali vzpostavitev trajnostnih kmetijsko-gozdarskih sistemov, kot so opisani v teh smernicah in skladni s pogoji iz Priloge IV;

— pregled na kraju samem, ki ga organizirajo pristojni organi v državi članici in s katerim se preverijo pogoji:

— s preverjanjem izpolnjevanja pogoja (b) ([23]) iz Priloge IV z razgovori

ali

— s preverjanjem vrednosti krajinskih značilnosti za biotsko raznovrstnost, npr. z uporabo orodij pobude za evropsko spremljanje biotske raznovrstnosti v kmetijskih krajinah (EMBAL) ([24]) (glej Prilogo I) ali katerih koli drugih ustreznih orodij, ki jih določi država članica, in določitvijo ustreznega praga za značilnosti, ki opisujejo vrednost dreves za biotsko raznovrstnost.

([20]) Za izpolnjevanje pogojev iz opisa kazalnika v Prilogi IV k uredbi o obnovi narave.
([21]) EU Agricultural Outlook for markets and income 2018-2030 (Napovedi za kmetijstvo EU v zvezi s trgi in prihodki za obdobje 2018–2030) https://agriculture.ec.europa.eu/system/files/2021-01/medium-term-outlook-2018-report_en_0.pdf.
([22]) Glej na primer časovne omejitve v ekoshemah in kmetijsko-okoljskih ukrepih, usmerjenih v biotsko raznovrstnost, v strateških načrtih skupne kmetijske politike v skladu z Uredbo (EU) 2021/2115 Evropskega parlamenta in Sveta – člena 31 in 70.
([23]) Pogoj (b): *„ni jih dovoljeno gnojiti ali obdelovati s pesticidi, razen obdelave s hlevskim gnojem z majhnimi vložki“*.
([24]) EMBAL je ustrezna rešitev, kadar je statistično reprezentativen vzorec ustrezno opredeljen in pregledan.

(6) Nazadnje, ocenitev območja, pokritega z drevesi. Ker se za krajinske značilnosti štejejo samo produktivna drevesa, ne pa celotna parcela, je treba oceniti velikost območja, pokritega z drevesi. Po opredelitvi/razmejitvi trajnostnih kmetijsko-gozdarskih parcel se lahko območje, pokrito z drevesi, izmeri/oceni z naslednjimi viri podatkov:

— ortografski posnetki;

— gostota drevesne pokritosti, s pomočjo Copernicusove storitve za spremljanje kopnega (CLMS) ([25]);

— terenski pregledi;

— satelitski posnetki ustrezne ločljivosti;

— načrti za upravljanje kmetijsko-gozdarskega sistema, če so na voljo in če vključujejo take informacije ([26]).

2.2 **Drevesa v obsežnih starih sadovnjakih na trajnih travišč**

V tem oddelku je pojasnjen postopek za opredelitev obsežnih starih sadovnjakov na trajnih travišč in določitev števila dreves v njih, ki izpolnjujejo pogoje iz Priloge IV k uredbi o obnovi narave. Stari sadovnjak pomeni že dolgo obstoječi sadovnjak, običajno z odraslimi rodnimi sadnimi drevesi ali drevesi oreškov. Obsežni sadovnjaki so sadovnjaki z nizko gostoto dreves (v primerjavi z intenzivnimi sistemi) na trajnih travišč. Razmik med drevesi se razlikuje glede na sorto sadja. Za trajna travišča se lahko uporabi opredelitev SKP iz člena 4(3)(c) Uredbe (EU) 2115/2021.

Opis

Obsežni stari sadovnjaki so strukturno in ekološko podobni nekaterim vrstam kmetijsko-gozdarskih sistemov (npr. gozdnatim pašnikom), z na prostem rastočimi drevesi, posajenimi v zelnati vegetaciji, vendar jih je mogoče od kmetijsko-gozdarskih sistemov razlikovati po naslednjih petih značilnostih ([27]):

— sestava: sadovnjake običajno sestavljajo drevesne vrste s sadjem in/ali oreški, npr. jabolka, hruške, češnje, ringloji, slive, kutine, breskve, orehi ali lešniki (npr. Rosaceae, Juglandaceae);

— običajno gostejša razporeditev dreves v starih sadovnjakih na trajnih travišč;

— običajno manjši obseg posameznih habitatnih zaplat v primerjavi s kmetijsko-gozdarskim sistemom;

— drevesa v obsežnih starih sadovnjakih se gojijo za pridelavo sadja in oreškov, kar se običajno doseže z dejavnostmi, kot so cepljenje in obrezovanje, drevesa v tradicionalnem kmetijsko-gozdarskem sistemu pa se lahko gojijo tudi za pridelavo lesa (za proizvodnjo papirja, pohištva itd.), plute, želoda in v druge namene;

— paša ali košnja zelnate vegetacije, ki sta sestavni del upravljanja sadovnjaka. To se lahko izvaja tudi v nekaterih kmetijsko-gozdarskih sistemih.

Države članice lahko uporabijo teh pet posebnih značilnosti za opredelitev teh območij, odvisno od lokalnih razmer in tradicij.

Metodologija

Za določitev števila dreves v obsežnih starih sadovnjakih na trajnih travišč, ki izpolnjujejo pogoje iz Priloge IV k uredbi o obnovi narave, se priporoča, da države članice sledijo korakom iz petih oštevilčenih točk spodaj.

(1) Opredelitev in kartiranje parcel sadovnjakov z nacionalnimi ali regionalnimi popisi, zemljevidi ali evidencami, če so na voljo (popis starih sadovnjakov je morda že na voljo).

([25]) https://land.copernicus.eu/en/products/high-resolution-layer-tree-cover-density.

([26]) Te smernice od držav članic ne zahtevajo, da pripravijo take načrte za upravljanje kmetijsko-gozdarskega sistema. Če pa taki načrti obstajajo, bi se lahko uporabili kot vir informacij.

([27]) UK Biodiversity Action Plan Priority Habitat Descriptions, Traditional Orchards (Prednostni opisi habitata akcijskega načrta Združenega kraljestva za biotsko raznovrstnost, tradicionalni sadovnjaki), https://data.jncc.gov.uk/data/2829ce47-1ca5-41e7-bc1a-871c1cc0b3ae/UKBAP-BAPHabitats-56-TraditionalOrchards.pdf.

Če nacionalni popis ni na voljo, se lahko informacije o parcelah sadovnjakov, ki so na voljo v LPIS / sistemu za geoprostorske vloge (GSA) / sistemu za spremljanje površin SKP, združijo z informacijami, pridobljenimi iz ortografskih posnetkov, veččasovnih podob visoke ločljivosti z daljinskim zaznavanjem ali neposrednih pregledov (ki jih organizira pristojni organ države članice), s čimer se zagotovi, da se opredelijo samo sadovnjaki na trajnih traviščih.

(2) Opredelitev „obsežnih starih sadovnjakov“ v skladu s posebnostmi države (npr. lokalne razmere in tradicije) z opredelitvijo pojmov „obsežni“ in „stari“ (npr. na podlagi vrste / intenzivnosti upravljanja in povprečne starosti dreves ali prisotnosti / pokritosti / deleža starih dreves) ter z določitvijo pragov za največjo in najmanjšo gostoto dreves, kot je potrebno.

(3) Izključitev dreves, ki se obdelajo s pesticidi in/ali gnojili. Države članice bi morale opredeliti, kaj štejejo za „majhne vložke“ hlevskega gnoja, kar lahko storijo na podlagi ustreznih znanstvenih študij. „Najvišjo“ raven obdelave z vložki hlevskega gnoja bi bilo treba določiti na nacionalni ravni. Znanstveni dokazi kažejo na razpon od 30 do 50 kg vložka dušika (N) na hektar in na leto (ha^{-1} y^{-1}).

(4) Izključitev dreves, pri katerih se pobiranje pridelkov izvaja v času, ki ogroža visoke ravni biotske raznovrstnosti.

Koraka (3) in (4) se lahko ocenita z uporabo enega od naslednjih treh virov podatkov ali njihove kombinacije:

— izjava kmeta (države članice lahko zahtevajo te informacije kot del zahtevka za plačilo v okviru SKP, če kmet zaprosi za podporo SKP na površino ali pomoč v okviru nacionalnih shem);

— informacije, če so na voljo, iz shem financiranja EU, nacionalnih ali drugih shem financiranja za ohranjanje, obnovo in/ali vzdrževanje obsežnih starih sadovnjakov, kot so opisani v teh smernicah in skladni s pogoji iz Priloge IV;

— pregled na kraju samem, ki ga organizira pristojni organ v državi članici in s katerim se preverijo pogoji:

  — s preverjanjem izpolnjevanja pogoja (b) z razgovori

    ali

  — s preverjanjem vrednosti krajinskih značilnosti za biotsko raznovrstnost, npr. z uporabo orodij pobude za evropsko spremljanje biotske raznovrstnosti v kmetijskih krajinah (EMBAL) (glej Prilogo I) ali podobnega pristopa, in določitvijo ustreznega praga za značilnosti, ki opisujejo vrednost dreves za biotsko raznovrstnost.

(5) Nazadnje, ocenitev območja, pokritega z drevesi: ker se za krajinske značilnosti štejejo samo produktivna drevesa, ne pa celotna parcela, je treba oceniti velikost območja, pokritega z drevesi. Po opredelitvi in razmejitvi parcel obsežnih starih sadovnjakov na trajnih travišcih se lahko območje, pokrito z drevesi, izmeri/oceni z naslednjimi viri podatkov:

  — ortografski posnetki;

  — gostota drevesne pokritosti, s pomočjo Copernicusove storitve za spremljanje kopnega (CLMS);

  — terenski pregledi;

  — satelitski posnetki ustrezne ločljivosti.

2.3 **Produktivni elementi v živih mejah**

V tem oddelku je pojasnjen postopek za določitev števila produktivnih elementov v živih mejah, ki izpolnjujejo merila iz Priloge IV k uredbi o obnovi narave.

Opis

Države članice bi morale identificirati produktivne elemente v živih mejah (npr. sadno drevje in jagodičje), ki se ne obdelujejo s pesticidi in/ali gnojili (razen z majhnim vložkom hlevskega gnoja) in ki se ne pobirajo v času, ki bi ogrozil visoko raven biotske raznovrstnosti.

Metodologija

Opredelitev: produktivni elementi v živih mejah se lahko ocenijo z uporabo enega od virov podatkov in/ali pristopov iz naslednjih štirih alinej ali njihove kombinacije:

— izjava kmeta (države članice lahko zahtevajo te informacije kot del zahtevka za plačilo v okviru SKP, če kmet zaprosi za podporo SKP na površino ali pomoč v okviru nacionalnih shem, npr. državne pomoči);

— če so na voljo, sheme financiranja EU, nacionalne ali druge sheme financiranja za: (i) zasaditev, vzdrževanje in ohranjanje živih mej ali (ii) ohranjanje in/ali vzdrževanje linearnih značilnosti, sestavljenih iz združb lesnatih trajnic (produktivno grmičevje in/ali drevesa), kot je opisano v teh smernicah in v skladu s pogoji iz Priloge IV;

— produktivni elementi se lahko ocenijo tudi z neposrednim opazovanjem s pregledom v okviru EMBAL (glej Prilogo I) ali enakovrednimi pregledi, pri katerih se oceni naravna vrednost krajinskih značilnosti, skupaj s preverjanjem skladnosti s pogojem (b), z razgovori s kmeti;

— odvisno od lokalnih posebnosti lahko država članica zagotovi oceno produktivnih elementov na podlagi statističnega vzorčenja in analize, če ta ocena izpolnjuje pogoje iz Priloge IV k uredbi o obnovi narave in uporablja ustrezne postopke vzorčenja.

Da bi preverile skladnost s pogojem (b), bi države članice morale opredeliti, kaj štejejo za „majhne vložke“ hlevskega gnoja, kar lahko storijo na podlagi ustreznih znanstvenih študij. „Najvišjo“ raven obdelave z vložki hlevskega gnoja, ki še lahko šteje za „majhno“, bi bilo treba določiti na nacionalni ravni. Znanstveni dokazi kažejo na razpon od 30 do 50 kg vložka dušika (N) na hektar in na leto (ha^{-1} y^{-1}).

Za namene opredelitve žive meje na kmetijskih zemljiščih se lahko upoštevajo smernice za opredelitev žive meje v skladu z modulom LUCAS za krajinske značilnosti ([28]).

Ocena območja pokritosti: ker se za krajinske značilnosti štejejo samo produktivni elementi, ne pa celotna živa meja, je treba oceniti velikost območja pokritosti. Ko so opredeljeni produktivni elementi v živih mejah, se lahko območje oceni z uporabo naslednjih virov:

— ortografski posnetki;

— gostota drevesne pokritosti, s pomočjo Copernicusove storitve za spremljanje kopnega (CLMS) (v primeru dreves);

— terenski pregledi;

— satelitski posnetki ustrezne ločljivosti.

3. **Izhodiščna vrednost kazalnika za visokoraznovrstne krajinske značilnosti**

Za spremljanje napredka in izpolnjevanja obveznosti, določenih v uredbi o obnovi narave, morajo države članice, ki so za skladnost s členom 11(2) izbrale kazalnik za visokoraznovrstne krajinske značilnosti, v skladu s členom 20 spremljati „delež kmetijskih zemljišč z visokoraznovrstnimi krajinskimi značilnostmi“ vsaj vsakih šest let od datuma začetka veljavnosti uredbe o obnovi narave (tj. 18. avgust 2024) ali v krajšem časovnem intervalu, če je potrebno oceniti doseganje trendov povečanja do leta 2030. Poleg tega morajo nacionalni načrti za obnovo v skladu s členom 15(3)(j) uredbe o obnovi narave med drugim vključevati „opis kazalnikov za kmetijske ekosisteme, izbranih v skladu s členom 11(2), in njihove primernosti za dokazovanje povečanja biotske raznovrstnosti v kmetijskih ekosistemih v zadevni državi članici“. Kadar države članice izberejo „delež kmetijskih zemljišč z visokoraznovrstnimi krajinskimi značilnostmi“ za skladnost s členom 11(2), lahko v svoje nacionalne načrte za obnovo vključijo izhodiščne vrednosti za ta kazalnik, da bi bolje ocenile napredek, ki ga je treba doseči, da se doseže trend povečanja za ta kazalnik v skladu s členom 11(2) uredbe o obnovi narave.

Izhodišče je vrednost kazalnika, ki temelji na podatkih o spremljanju na datum začetka veljavnosti uredbe o obnovi narave ali na najnovejših podatkih, pridobljenih pred začetkom veljavnosti.

([28]) https://ec.europa.eu/eurostat/documents/205002/13686460/C1-LUCAS-2022.pdf, str. 127.

4. **Referenčno območje**

Kazalnik v uredbi o obnovi narave je delež kmetijskih zemljišč z visokoraznovrstnimi krajinskimi značilnostmi, kar pomeni, da se lahko štejejo (če so izpolnjene zahteve iz točk (a) in (b)) visokoraznovrstne krajinske značilnosti na vseh kmetijskih površinah (kmetijska površina v skladu s kazalnikom SKP I.21).

Kazalnik je razmerje (v %) med površino, ki jo pokrivajo visokoraznovrstne krajinske značilnosti (znotraj kmetijskih površin), in kmetijsko površino v uporabi ([29]).

Za izračun kazalnika iz uredbe o obnovi narave za visokoraznovrstne krajinske značilnosti se števcu kazalnika SKP I.21 prišteje površina drugih komponent (tj.: neobdelana zemljišča in produktivne visokoraznovrstne krajinske značilnosti, kot so navedeni v Prilogi IV in kot jih izbere država članica), dobljena vsota pa se nato deli s kmetijsko površino v uporabi ([30]).

Različne komponente kazalnika za visokoraznovrstne krajinske značilnosti bi bilo zato treba opredeliti kot del produktivnih kmetijskih zemljišč, kot so opredeljena v modulu značilnosti krajine LUCAS ([31]), ki se uporablja kot podlaga za metodologijo, predlagano v Prilogi IV (kazalnik SKP I.21). Produktivna kmetijska zemljišča so vsa zemljišča, ki se aktivno uporabljajo za kmetijstvo, vključno z začasno neproduktivnimi parcelami (neobdelanimi zemljišči), ki so sicer na voljo za kmetijsko proizvodnjo. Stanovanjski vrtovi in vrtovi za prosti čas, vključno s kuhinjskimi vrtovi, ne spadajo v to opredelitev kmetijskih zemljišč. Kmetijska površina, ki ni v uporabi ([32]), ni vključena.

([29]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Utilised_agricultural_area_(UAA).

([30]) Študija JRC kaže, da je stopnja korelacije med obsegom kmetijske površine v uporabi in obsegom kmetijskih zemljišč, kot je izračunana v kazalniku SKP I.21, zelo močna. D'Andrimont, R. in drugi, Estimation of the share of Landscape Features in agricultural land based on the LUCAS 2022 survey (Ocena deleža krajinskih značilnosti na kmetijskih zemljiščih na podlagi raziskave LUCAS 2022), Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 2024, doi:10.2760/5923183, JRC135966, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC135966.

([31]) LUCAS 2022 (Okvirna raziskava rabe zemljišč / pokritosti tal), tehnični referenčni dokument C1, Navodila za inšpektorje, https://ec.europa.eu/eurostat/documents/205002/13686460/C1-LUCAS-2022.pdf.

([32]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Unutilised_agricultural_area_(NUAA), str. 137.

PRILOGA I

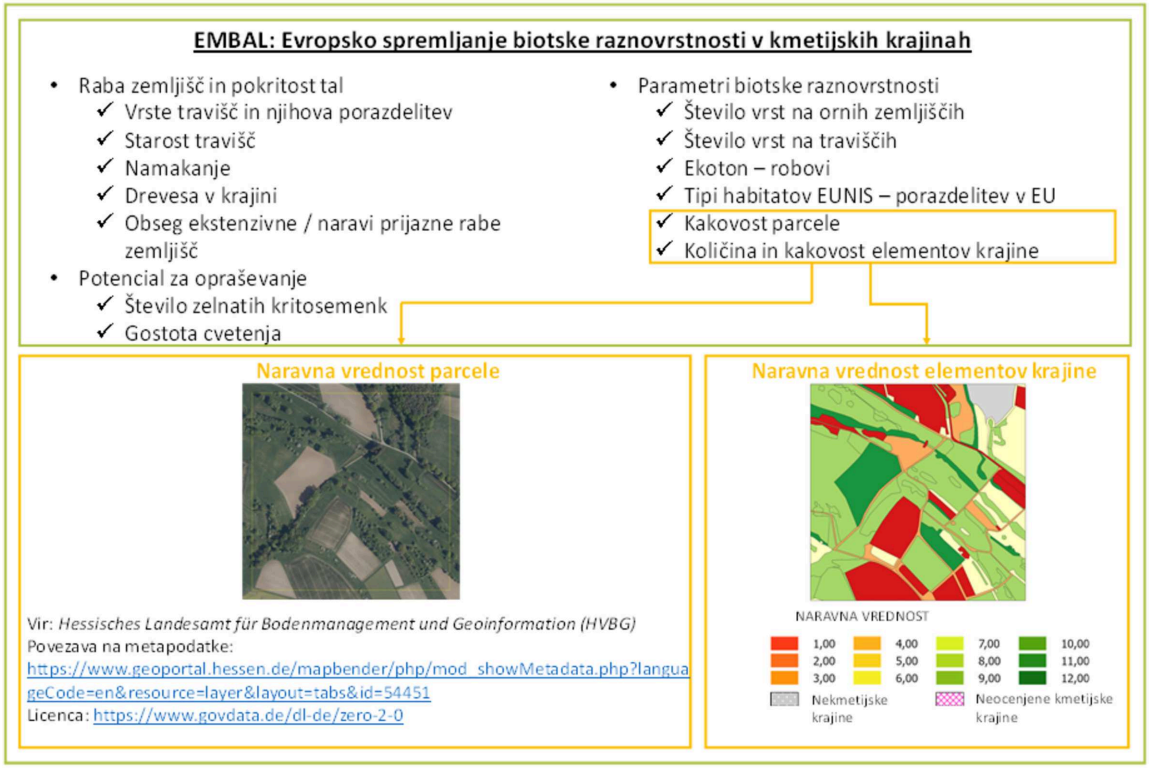
Evropsko spremljanje biotske raznovrstnosti v kmetijskih krajinah (EMBAL)

EMBAL ([1]) je zanesljivo orodje za spremljanje za zbiranje informacij o stanju biotske raznovrstnosti v kmetijskih krajinah v državah članicah EU. Gre za standardizirano terensko raziskavo (zbiranje podatkov *in situ*), ki se uporablja za več namenov, med drugim za: (i) evidentiranje pokritosti/rabe zemljišč, vrst, obsega in kakovosti elementov krajine v kmetijski krajini in (ii) evidentiranje habitatnih tipov (klasifikacija EUNIS) v kmetijski krajini.

Komisija je EMBAL začela izvajati v vseh 27 državah EU v letih 2022 in 2023, s čimer so bile opravljene raziskave na 3 000 naključno vzorčenih parcelah. Vsaka parcela, vključena v raziskavo, je zajemala površino 500 x 500 m, število parcel na državo pa je znašalo od 30 do 250, odvisno od površine države in ustreznega deleža kmetijskih zemljišč. Na vsaki parceli so bili zabeleženi vsi elementi krajine, usposobljen inšpektor pa jih je ocenil glede na kakovost (tj. naravna vrednost) v skladu s seznamom parametrov (npr. vrsta elementa, število in gostota zeli in cvetov, številčnost in bogastvo indikatorskih rastlinskih vrst itd.). Metodologija EMBAL je v celoti usklajena z raziskavo LUCAS.

Slika 1

Informacije, zbrane (izbor) v raziskavi EMBAL, in primer „naravne vrednosti“, dodeljene parceli, vključeni v raziskavo, in njenim krajinskim značilnostim.

([1]) https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?pageId=25560696.

PRILOGA II

Kmetijsko-gozdarski sistemi ([1])

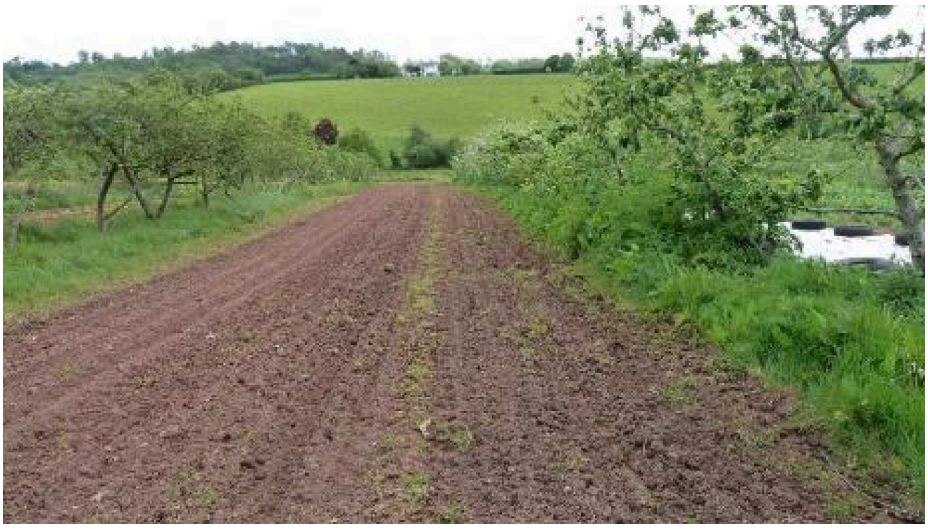
1. **Kmetijsko-gozdni sistem**

Opredelitev: kmetijsko-gozdarski sistemi, sestavljeni iz lesne vegetacije, združene z enoletnimi rastlinami ali trajnicami (rastline in drevesa) ([2]).

Vključuje tudi polja s posevki, na katerih so drevesa zasajena poljubno ali vključena v polje v vrstah. To vključuje tudi „sajenje v vrstah“, npr. s pasovi hitro rastočega grmičevja kratke obhodnje. Vključuje lahko tudi domorodne drevesne vrste ali gojena drevesa, kot so sadna drevesa ali grmovje.

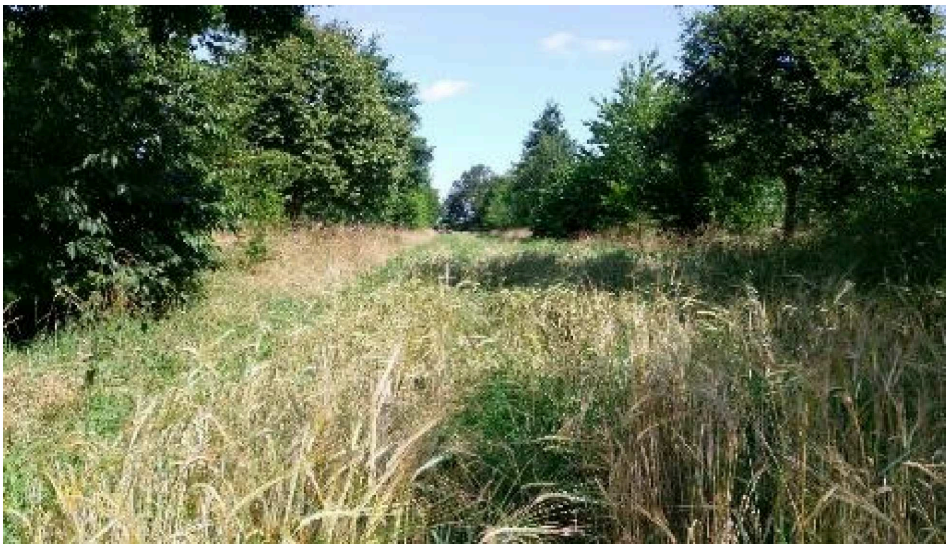
Slika 2

Jablane in zelenjava

Slika 3

Drevesa in črni ječmen

([1]) Vse fotografije iz projekta AGFORWARD, https://www.flickr.com/photos/agforward/.

([2]) McAdam, J.H. in drugi., „Classifications and Functions of Agroforestry Systems in Europe“ (Klasifikacije in funkcije kmetijsko-gozdarskih sistemov v Evropi) in Rigueiro-Rodríguez, A., McAdam, J., Mosquera-Losada, M.R.,ur., *„Agroforestry in Europe. Advances in Agroforestry“* (Kmetijsko-gozdarski sistemi v Evropi. Napredki v kmetijsko-gozdarskih sistemih), zvezek 6. Springer, Dordrecht, 2009, https://doi.org/10.1007/978-1-4020-8272-6_2.

Slika 4

Kapusnice v vrsti (novovzpostavljena kmetijsko-gozdarska parcela)

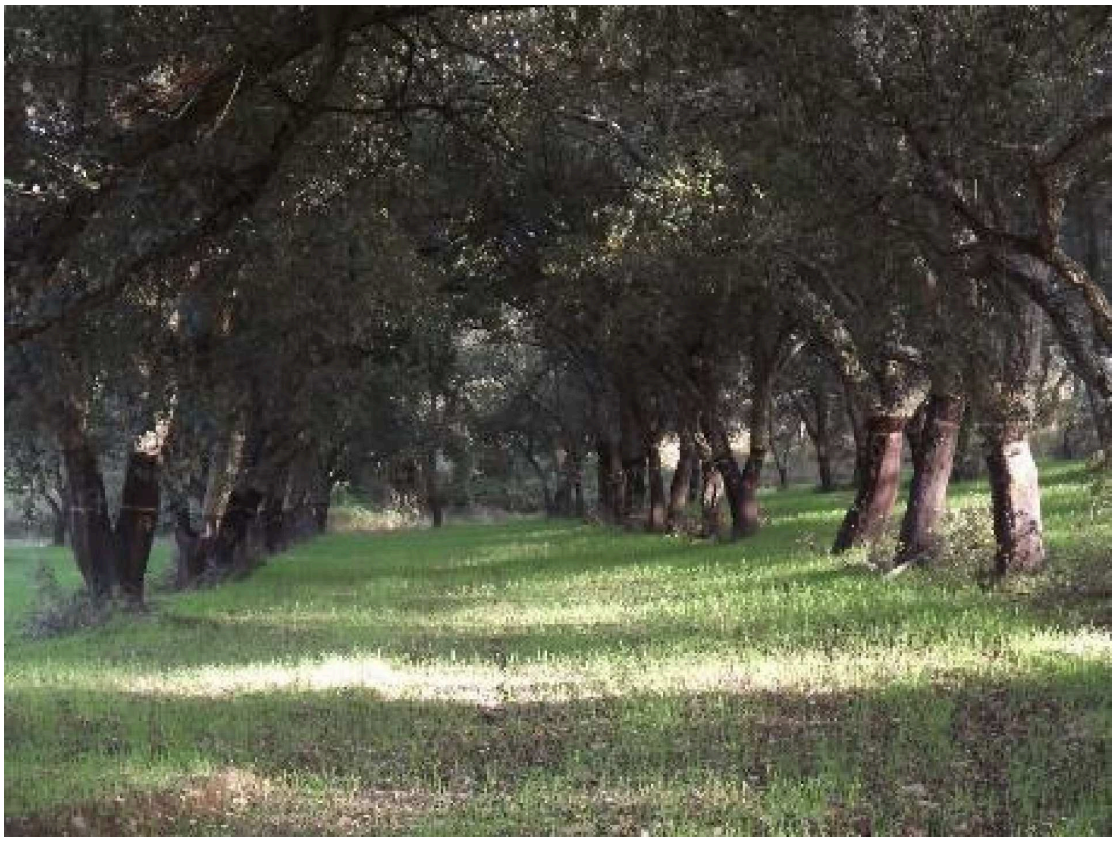
Slika 5

Hrasti in sivka

Slika 6

Hrast plutovec z ovsom

Slika 7

Gozdno-poljedelski sistem

2. **Gozdno-pašni sistem**

Opredelitev: kmetijsko-gozdarski sistemi, ki združujejo lesno vegetacijo s krmo in živinorejo (pašniki / živali in drevesa) ([3]).

Vključuje sisteme, kot so tradicionalni gozdnati pašniki, ter na novo zasajene kmetijsko-gozdarske sisteme, sestavljene iz dreves in pašnikov, kjer se udomačene živali (npr. govedo, prašiči, ovce, koze, perutnina) pasejo na isti parceli.

Habitati iz klasifikacije EUNIS, ki bi lahko ustrezali takemu kmetijsko-gozdarskemu sistemu, so: hemiborealni in borealni gozdnati pašniki in travniki ([4]), sredozemski gozdnati pašniki in travniki, gozdnati pašniki in travniki zmernih območij.

Potencialni habitati iz Priloge I k direktivi o habitatih, ki ustrezajo takim sistemom, so: fenoskandijski gozdnati pašniki in dehese z zimzelenimi vrstami hrasta (Quercus spp.).

Slika 8

Montado s pašno živino

([3]) McAdam in drugi, prav tam.
([4]) https://forum.eionet.europa.eu/european-red-list-habitats/library/terrestrial-habitats/e.-grasslands/e7.2-hemiboreal-and-boreal-wooded-pasture-and-meadow/download/en/1/E7.2 Hemiboreal and boreal wooded pasture and meadow.pdf.

Slika 9

Pašni sadovnjak (jablane)

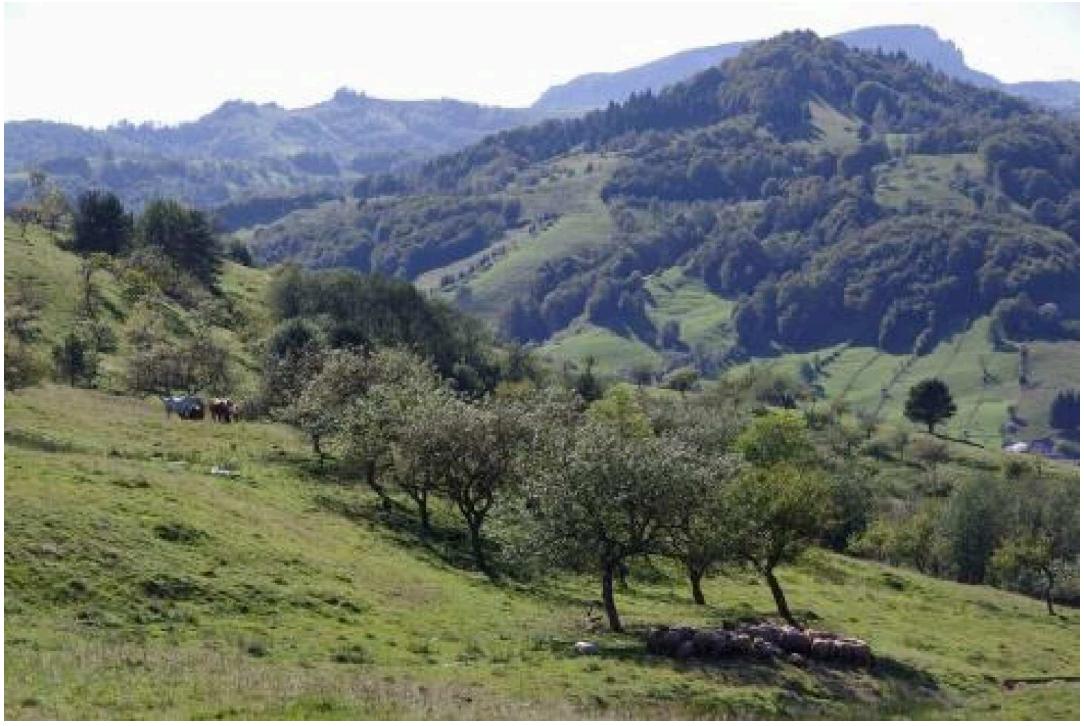
Slika 10

Paša ovac v sadovnjaku (©Pixabay n.d.)

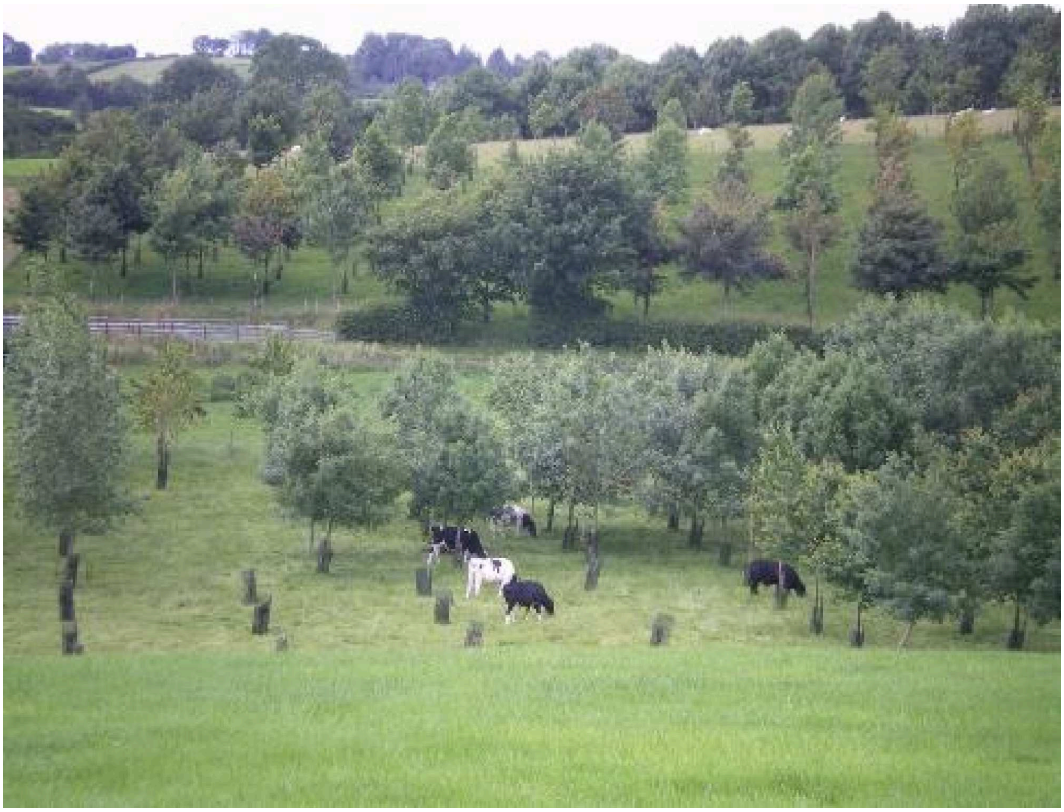
Slika 11

Gozdno-pašni sistem

Slika 12

Gozdno-pašni sistem

3. **Kmetijsko-gozdno-pašni sistem**

Kmetijsko-gozdno-pašni sistem: opredelitev: kmetijsko-gozdarski sistemi, ki združujejo lesno vegetacijo s krmo in živinorejo ter enoletnimi rastlinami ali trajnicami (pridelki, pašniki / živali in drevesa) ([5]), na primer kmetijsko-gozdarski sistemi, vključno z drevesi in pridelki na isti parceli, kjer se živali pasejo po spravilu pridelkov (pogosto žit). V kmetijsko-gozdno-pašnem sistemu so deli, namenjeni poljščinam, in deli, namenjeni živini, običajno med seboj časovno in prostorsko ločeni ([6]).

Drevesa so lahko gozdne vrste ali gojena drevesa, s katerimi se upravlja za namene sečnje/uporabe njihovih delov (sadje, lubje, veje, les), kmetijske rastline so lahko enoletne rastline ali trajnice, živali pa so lahko govedo, prašiči, ovce, koze ali perutnina.

Slika 13

Montado in žito (prisotnost pašnih živali v določenih obdobjih leta)

([5]) McAdam in drugi, prav tam.
([6]) Antonio Rigueiro-Rodríguez in drugi, *Agroforestry in Europe: Current Status and Future Prospects* (Kmetijsko-gozdarski sistemi v Evropi: trenutno stanje in obeti za prihodnost), Spinger Dordrecht, 2009, https://doi.org/10.1007/978-1-4020-8272-6.

Slika 14

Montado na Portugalskem

PRILOGA III

Geoprostorski podatki IAKS iz LPIS in GSA

Integrirani administrativni in kontrolni sistem (IAKS) je sestavljen iz več digitalnih in medsebojno povezanih podatkovnih zbirk, zlasti: sistema za identifikacijo vseh kmetijskih parcel v državah članicah EU, imenovan identifikacijski sistem za zemljišča (LPIS), sistema, ki kmetom omogoča grafično prijavo kmetijskih površin, za katere zaprosijo za podporo (geoprostorska vloga GSA), in sistema za spremljanje površin (AMS), ki se uporablja za opazovanje, spremljanje in ocenjevanje kmetijskih dejavnosti.

Evropska komisija je vzpostavila postopek za boljši dostop do prostorskih podatkov IAKS in njihovo ponovno uporabo ([1]).

Za izboljšanje razpoložljivosti podatkov IAKS je Evropska komisija vzpostavila postopek izmenjave podatkov IAKS ([2]), ki ga morajo izvajati države članice. Na podlagi direktive INSPIRE, na kateri temelji, morajo države članice deliti svoje prostorske podatke, če so pomembni za okoljsko politiko EU (npr. politike zelenega dogovora o biotski raznovrstnosti, tleh, podnebju).

([1]) Te podatke upravljajo države članice (usklajevalni organi in plačilne agencije). Nanaša se na podatke iz LPIS in GSA, trenutno pa ne tudi na podatke iz AMS.

([2]) Države članice upoštevajo naslednje tehnične smernice o izmenjavi prostorskih podatkov IAKS: Del 1: iskanje podatkov: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f09b0355-f7c5-11ea-991b-01aa75ed71a1/language-en; in del 2: interoperabilnost: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0a048b9e-431c-11ef-865a-01aa75ed71a1/language-en.